

Timo Montonen

Eturivin kirjailija

Romaani

Eturivin kirjailija

”Pitäisikö kirjoittajan itse pystyä näkemään itsensä sisälle ja vielä kertomaan auki omat ihanteensa ja pyrkimyksensä haluamiinsa suuntiin, epäonnistumisensa yrityksissä, vaivalloisen taaperruksen kohti jotakin jonka varrella harvoin näkyy nimettyä tienviittaa. Tästä on pakko jättää kysymysmerkki pois. Tämä on retorinen kysymys, johon voisi vastata esimerkiksi ei.”

Olli Jalonen: ”Kertaisuuden sukukuntaa. Olli Jalonen etsii estetiikkansa juuria ja selvittelee sen reittejä.”, Parnasso 5/2014, 48–53

Timo Montonen

Eturivin kirjailija

Romaani

© 2015 Timo Montonen

Takakannen kuva: © Arja Pasila

Kustantaja: BoD™ – Books on Demand, Helsinki, Suomi
Valmistaja: Books on Demand GmbH, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-318-573-9

Ollako vai ei? kysyn. Onko jalompaa
sietää ääneti kammottavan kohtalon
iskut ja nuolet vaiko tarttua
aseeseen tuskain merta vastaan,
rynnätä kuolemaansa?

--

Mikä ihminen on,
jos hänen elämänsä korkein tavoite
on ravinto ja uni? Eläin eikä muuta.
Hän joka loi meihin tuon ison kyvyn
muistaa ja aavistella, ei antanut sitä
ja jumalaista järkeä meille jotta
se käyttämättä homehtuisi.

William Shakespeare: Hamlet. Tanskan prinssi (suom. Veijo Meri)

Pam! Heti Montonen oli tiennyt, että se kuului ul-
koa, ja kun oli heittänyt peiton syrjään ja kavahta-
nut istualleen, oli kuulunut toinen.

Ensimmäisen ja toisen välissä ehti viivähtää ajatus kai-
ken olevaisuudesta ja kaiken katoavaisuudesta, himmeä
varjo kaikkeudesta, maailmankaikkeuden synty kosmises-
sa evoluutiossa, tähtien ja planeettojen synty fysikaalises-
sa evoluutiossa, elämän synty kemiallisessa evoluutiossa,
ihmisen synty darwinistisessa evoluutiossa ja hänen hen-
kisen elämänsä synty kulttuurisessa evoluutiossa, mutta
ajatus oli utuinen, ohut harso, pikemminkin aavistus kuin
mitään tietoon vivahtavaa, vaikka hän oli illalla ennen
nukahtamista lukenut Esko Valtaojan Kaiken käsikirjaa.

Hän eläisi vielä yhden haparoivan elämän, elämän jos-
sa olisi hivenen uutta ja paljon kierrätettyä, lainattua ja

varastettua. (Minkä hän itselleen voi, sitä hän toistelisi mielessään kun hallitsemattomat tapahtumat seuraisivat toisiaan.) Hän oli tullut sellaiseksi kuin hänen oli mahdollista tulla, itsekseen, hän oli saavuttanut sen kuvan, jonka oli mieleensä lukinnut nuorella iällä.

Ja pam!

Äänet olivat niin kohdalla, että hän oli varma että ikkunan alla ammuttiin. Olisiko vaarallista kurkistaa ulos, ammuttaisiinko tännekin? Hänet? Ei kai, tämä oli sentään ylin kerros. Hurmeiset mielikuvat risteilivät päässä. Mies-tappo Tapulikaupungissa. Mustasukkaisuusmurha. Etninen yhteenotto. Kosto. Harhaluoti surmasi kirjailijan. Viimeinen virhe: uteliaisuus.

Hän nousi jalkeille, kurottautui kyyryssä kirjoituspöydän sivuitse ikkunaa kohti ja veti verhoa syrjään, kiersi sälekaihtimia auki ja ojentautui katsomaan alas. Ammuttu makasi keskellä tietä, verivana näkyi asfaltissa. Raajat sojottivat jäykkinä. Poliisi seiso i aivan vieressä, siviiliasuinen mies kuvasi videokameralla penkereellä. Tuli toinen poliisi. Ne raahasivat raatoa sivummalle niin että radan ali johtava kaista vapautui.

Päivä oli saanut ärhäkän alun. Yllätyksellistä, poikkeuksellista, merkittävää.

Uutiskamaa.

Sellaisesta sai voimia.

Häneltä tosin meni aamutoimien jälkeen tovi ennen kuin pääsi omiin ajatuksiinsa ja tekemisiinsä, sisälle mielensä kammareihin, joita hän oli aikonut asuttaa ja sisustaa uudelleen.

Hän ei alistuisi!

Hänen päänsä ei tyhjenisi!

Hän tiesi, että oli alkanut unohtaa.

Hän oli alkanut unohtaa tapahtumia, ajanjaksoja, ihmisiä, nimiä, paikkoja, osoitteita, syntymäpäiviä, salasanoja, tunnuksia, lupauksia. Kiusallisia tilanteita. Haparointia. Usein hänen oli uskottava mitä muut sanoivat sovittun, vaikka hän ei muistanut. Hän väitti kuulleensa jostain asiasta ensimmäistä kertaa, mutta hänelle sanottiin että oli siitä ollut puhe aiemminkin. Työnsä vuoksi hän oli halunnut mennä muistitestiin ja neuropsykologiseen testiin, hän oli halunnut tietää oliko hänestä vielä niihin hommiin. Oli, mutta muistin heikkenemistä oli joillakin osa-alueilla. Varsinkin jos uutta tietoa tuli paljon, kohta mikään ei enää jäänyt mieleen. Tuli tulppa, tukos, luukku meni kiinni. Hän tunnisti tilanteen, kun joku ripuloi puhettaan hänen päälleen. Hän vain nyökytteli mutta ei pystynyt enää ottamaan vastaan sanoja. Heti unohtui.

Hän oli alkanut unohtaa sanoja, mutta erityisesti hän oli alkanut unohtaa omat sanansa, kirjoittamansa sanat, teoksiinsa kätkemänsä sanat. Julkaistujen teosten lisäantyyssä hän oli äkännyt, ettei enää muistanut mitä oli aiemmin kirjoittanut.

Nuorempana hän oli luullut, että kirjailijat muistaisivat ulkoa mitä olivat julkaisseet. Nyt hän tiesi, ettei näin ollut, mutta mielestään hän oli unohtanut omat teoksensa häiritsevän ja anteeksiantamattoman perusteellisesti. Aivan kuin niitä ei enää olisi ollut hänelle.

Sanojen unohtamisen myötä hän oli unohtanut tarkoitukset ja merkitykset. Kai hän oli teoksillaan jotain tarkoittanut, kai kirjojen tapahtumat, teot, kuvailut, henkilöt ja juonet olivat jotain merkinneet? Tietenkin, mutta jos hänetä olisi kysytty mitä, niin olisiko hän osannut vastata.

Kirjojen kirjoittamiseen käytetty aika oli kuin poispyyhkäisty, kaikki ne ajatukset, kaikki ne asioiden väliset yhteydet, kaikki ne silloin niin tärkeät yksityiskohdat.

Kun hän joskus oli avannut minkä tahansa kirjoistaan ja lukenut pätkän, hän oli äimistynyt. Mitä hän oli kirjoittanut! Hän oli lukenut kuin olisi lukenut jonkun vieraan kirjoittamaa. Sitten vähitellen unohtuneet sanat olivat heränneet eloon. Ai tuollakin lailla hän oli sanan säilää käyttellyt! Tuon kohdan hän muisti nyt kun luki. Mistä hän oli sellaista keksinyt? Ne olivat löytöretken hetkiä. Siruja jostain jota hän oli aikoinaan vaalinut sisimmässään.

Nyt vasta hän ymmärsi, miksi hänellä oli aina ollut niin outo olo, kun hänen kirjojensa sisältöä oli kommentoitu, niiden merkitystä tulkittu, tyyliä kiitetty tai ihmiskuvaa arvosteltu. Hän oli ollut vieraalla maalla vaikka kyse oli hänen omista tuotoksistaan. Eksyksissä. Haparoimassa pimeässä.

Hän ei tiennyt, mistä oli puhe.

Hän ei ymmärtänyt viittauksia.

Hän ei tuntenut teoksiaan.

Vaikka hän oli kirjoittanut ne, hän ei ollut lukenut eikä oppinut muistamaan niitä. Oli hän kyllä kahlannut ne läpi painotuoreena virheitä etsien ja vaihtoehtoisia muotoiluja muistellen, mutta se kuului vielä kirjoitusprosessiin, sen hyvästijättöön. Hän ei ollut lukenut niitä sen erittäin kuu-luisan ulkopuolisen lukijan silmin, eikä ollut varma, olisiko se edes mahdollista. Olisiko?

Olisi tai ei, viime aikoina hän oli kehitellyt ajatusta omaan tuotantoon tutustumisesta, omien kirjojen lukemisesta lukijana, ei kirjailijana. Olisi kuin kuka tahansa joka saisi päähänsä lukea tämän kirjailijan teokset. Ilman

suuria tunnemyrskyjä. Periaatteella että kiva tietää mitä kaveri kirjoitti.

Onnistuisiko tällainen kylmän rauhallinen lukeminen?

Ja onnistuisiko hänen samalla saada takaisin muistonsa, elämänsä, arvokkuuden tunteensa? Onnistuisiko hänen parantaa henkistä tilaansa – ja siinä sivussa ehkä taloudellista tilannettaan? Nämä olivat jo isoja odotuksia, ihan muuta kuin vain mekaaninen lukeminen kylmäkallena.

Hänen edellinen kirjoitusprojektinsa oli tähdännyt lähinnä fyysisen ja sosiaalisen puolen kohentamiseen ja se oli monilta osin ollut tuloksekas, paino oli pudonnut ja ystävä- ja tuttavaverkosto laajentunut melkoisesti (tosin yösyömisellään hän oli jo saanut takaisin puolet pudottamistaan kiloista ja etenkin Facebook-ystävyydet olivat jääneet pinnallisiksi).

Nyt tuo kolmen vuoden aikana tehty työ ja sen tuoma hyöty kuitenkin kannattelivat häntä, kun hän oli käynnistelemässä uutta itsensä kehittämisen hanketta.

Hän onnistuisi!

Hän vilkaisi yhdistetyn makuu- ja työhuoneen ikkunas-
ta auringonpaisteessa säkenöivää maaliskuista maisemaa, omakotitaloaluetta ja pohjoiseen vievää rataa, jonka ylittävällä Kehä kolmosella liikenne ei koskaan näyttänyt loppuvan. Sivusilmällä hän näki, kuinka paikallisjuna lähestyi Tikkurilan suunnasta reunimmaisella raiteella, se vihelsi ja hiljensi ennen Puistolan asemaa, mutta ei ehtinyt pysähtyä ennen radalle hypännyttä miestä.

Tömäys kuului tänne asti.

Ainakin hän saattoi kuvitella tömäyksen, luiden rutistumisen, rusentuvan elimistön mässähdyksen. Juna ja

mies hävisivät näköpiiristä.

Maailmassa tapahtuu koko ajan pikku-uutisia, hän mietti ja palasi ajatuksiinsa. Hän oli puhunut neurologiileen näkökentän reunamilla vilahtelevista otuksista, kuin vikkelistä rotista, mutta lääkitystä ei ollut ainakaan toistaiseksi vähennetty. Toimintakyky asetettiin etualalle.

Tänään hän ei ollut mennyt töihin, oli perjantai, eläkepäivä, ja hänellä oli aikaa ja voimia tehdä tärkeitä kirjallisia töitään, joiden arvon kirjallisuusinstituutio vielä tunnustaisi, siitä hän oli varma nyt voimansa tunnossa ja ylevöityneenä, kun lääkeväste oli kohdallaan ja hän oli saanut uppoutua häiriintymättä tekemisiinsä, keskittyä olennaisimpiin asioihin jotka häntä liikuttivat ja joiden vuoksi hän tunsu elävänsä ja ponnistelevansa. Nyt kirkkaana hetkenä näki pitkälle, tuleviin aikoihin, jolloin tämäkin päivä olisi osana tärkeää, lenkkinä päivien ketjussa – vaikka hän ei enää muistaisi yksittäisiä päiviä, mutta ketjun hän näkisi, toivottavasti, tai ainakin tietäisi että sellainen oli vaikka ei sitä näkisi eikä saisi mieleen. Tietoisuus että niiden ja niiden vaiheiden kautta on tullut tähän, tällaiseksi. Tosin sekin tietoisuus voisi hävitä. Olisi vain nyt, tässä, vaikka ei tietäisi mikä aika oli eikä missä oli, eikä kuka oli. Se vasta olisi elämistä nykyhetkessä!

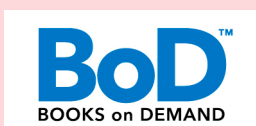
Kirjoituspöydällä apurahahakemus odotti allekirjoitusta. Laukauksista voimaannuttuaan hän oli käyttänyt aamupäivän hakemuksen ja työsuunnitelman tekemiseen. Kirjoittaminen oli sujunut hyvin, oli leikannut ja älynnyt, hoksannut asioita jotka korostivat kirjasuunnitelman tärkeyttä. Hän oli tyytyväinen itseensä. Hyvä fiilis välittyisi varmasti suunnitelman kautta apurahahakemuksen lukiin.

Montonen liittyy lopullisesti osaksi maailmankirjallisuutta.

Eturivin kirjailija on Timo Montosen yhdeksäs kirja, yhtäältä kaunokirjallista proosaa, toisaalta viitoitusta hänen tuotantonsa ymmärtämiseen.

Filosofian maisteri Timo Montonen on työskennellyt neljännesvuosisadan kirjoittajakoulutuksen eri tehtävissä..

www.bod.fi